

Kirjauspohja lausunnolle Varhan palveluverkkosuunnitelmasta vuosille 2027-2029

Pyydämme teitä arvioimaan, miten palveluverkkosuunnitelman luonnos vastaa sisällöltään Varhan 25.2.2026 hyväksytyn palvelustrategian mukaisia palveluverkkoperiaatteita erityisesti siinä palvelukokonaisuudessa, joka liittyy toimielimenne vastualueeseen tai edustamaanne asukasryhmään.

Kannanotto kirjataan kunkin palvelukokonaisuuden palveluverkkoperiaatteiden alle varattuun tilaan.

Palvelustrategian yleiset kaikkia palveluja koskevat periaatteet

Palveluverkko

- Palveluverkko perustuu väestön ja asiakasryhmien tarpeisiin ja kykyyn asioida palveluissa. Huomioimme väestön alueellisen kehityksen ja otamme palveluverkkopäätösten alueelliset vaikutukset huomioon päätöksenteossa.
- Huomioimme palveluverkon suunnittelussa luonnolliset asiointisuunnat ja liikenneyhteydet, henkilöstön saatavuuden, kiinteistöjen kunnon ja muun saatavilla olevan tilakapasiteetin sekä talouden reunaehdot.
- Palveluverkkomme tukee palveluintegraatiota ja monialaista yhteistyötä sekä vahvistaa palvelujen vaikuttavuutta Varhan eri alueilla. Tähtäämme tehokkaaseen tilankäyttöön.
- Palveluverkon muutoksissa huolehdimme, että asiakkaiden palvelut toimivat keskeytyksettä toiminnan uudelleen organisoinnista huolimatta.
- Palveluverkon muuttuessa tuemme henkilöstöä ja pidämme kiinni osaajista.

Saavutettava ja monikanavainen palveluverkko koostuu fyysisistä toimipisteistä, liikkuvista palveluista ja digitaalisista palveluista.

Hyvinvointialue edistää osaltaan Varsinais-Suomen ja sen eri alueiden elinvoimaa yhteistyössä kuntien kanssa.

Arvio yleisten palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta		
	toteutuu pääsääntöisesti	
	toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?		
Muutosehdotus		
Vapaat kommentit		

Sosiaali- ja terveyskeskus- palveluissa tarjotaan monialaisia palveluja väestön tarpeiden ja elämänvaiheiden mukaisesti

- Sosiaali- ja terveyskeskusten asema palvelujärjestelmässä on vahva.
- Kehitämme sote-keskusten, -asemien ja -pisteiden palveluvalikoimaa ja palveluverkkoa vaikuttavuuteen perustuen.
- Tavoitteenamme on vahvistaa palvelujen integraatiota kehittämällä yhteisiä toimintatapoja ja palveluketjuja. Silloin kun on tarkoituksenmukaista, palveluita integroidaan myös fyysisiin toimitiloihin.
- Parannamme ammattilaisten välisiä konsultaatiomahdollisuuksia.
- Järjestämme palveluja myös liikkuvina, mikäli se parantaa palvelujen tarpeenmukaista saavutettavuutta edistävät yhdenvertaisuutta ja on vähintään yhtä kustannustehokasta kuin kiinteässä toimipisteessä tuotettuna.

varha

Arvio sote-keskuspalvelujen yleisten palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
	toteutuu pääsääntöisesti
	toteutuu puutteellisesti
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tarjoamme sote-keskuksissa ja sote-
asemilla avoterveydenhuollon peruspalveluja kuten
lääkäri- ja hoitajavastaanottoja koko Varsinais-
Suomen väestölle.
- Sote-keskukset sijoittuvat suuriin väestökeskittyisiin
ja sote-asemat pienempiin väestökeskittyisiin.
- Pitkän aikavälin tavoitteena on sote-keskusten
kiirevastaanottojen laajentaminen virka-ajan
ulkopuolelle ja onnistuneen työnjaon rakentaminen
erikoissairaanhoidon ja sote-keskuspalveluiden
välille.
- Sote-pisteet tarjoavat lähipalveluna suppean
valikoiman avoterveydenhuollon palveluita potilaan
tarpeisiin huomioiden mm. saariston
erityisolosuhteet. Niiden sijainti määritellään väestön
tarpeiden ja väestön kehityksen mukaisesti.
- Myös kausi- ja kesäasukkaiden palveluntarpeisiin
pyritään vastaamaan palvelutarpeen mukaisesti.

Avoterveydenhuolto

- Määrittelemme palveluverkon
tiheyden huomioiden väestön
asumisen ja liikenneyhteydet,
yhdenvertaisuuden hoidon tarpeet
ja kielelliset oikeudet.
- Suunnittelemme palveluverkon ja
toimitilat tukemaan digitalisaatiota
sekä uusia hoitoteknologioita.
- Tilat ovat turvallisia asiakkaille,
potilaille- ja henkilöstölle.
- Huolehdimme tilankäytön
tehokkuudesta yhteistyössä
Varhan muiden palvelujen
kanssa.

Arvio avoterveydenhuollon palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

- Tarjoamme täysi-ikäisten mielenterveys-päihde- ja riippuvuushoitoa sote-keskuksissa ja sote-asemilla, soveltuvin osin myös sote-pisteissä.
- Palveluja voidaan tuottaa myös asiakkaalle soveltuvina digitaalisina etäpalveluina.
- Palveluverkkoon kuuluvat myös monimuotoisesti tuotetut palvelut, kuten matalan kynnyksen palvelut sekä kotiin vietävät ja jalkautuvat palvelut.
- Keskitettyjä tai erityistä osaamista vaativia yhteisiä palvelupisteitä ovat selviämishoito, laitospäihdehoito, terveysneuvonta, matalan kynnyksen päihdehoito sekä laitospäihdehoito ja intensiivinen avomuotoinen päihdekuntoutus.
- Päiväkeskustoiminnan yhteydessä järjestämme huumeiden käyttäjien terveysneuvontaa ja matalan kynnyksen päihdevastaanottotoimintaa.

varha

Arvio mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tarjoamme kattavat suun terveydenhuollon perushammashoidon palvelut pääsääntöisesti useimmissa sote-keskuksissa ja -asemilla.
- Valikoiduissa sote-keskuksissa tarjoamme myös perustason erikoishammashoitoa ja erityisryhmien palvelua.
- Väestön suun terveydenhuollon palvelut ja lasten ja nuorten oikomishoidon (erikoishammashoidon) palvelut tarjotaan palveluverkkosuunnitelmassa tarkemmin määriteltävän kohtuullisen asiointimatkan päässä.
- Palvelujen keskittämistä voidaan harkita kun se laajentaa palveluvalikoimaa, parantaa kustannustehokkuutta ja resurssien käyttöä eikä heikennä yhdenvertaisuutta merkittävästi.
- Selvitämme ja kehitämme palvelujen järjestämisen vaihtoehtoja saavutettavuuden parantamiseksi eri asiakasryhmille.

Suun terveydenhuolto

- Toimipisteet ja palveluresurssit mitoitetaan väestön alueellisen palvelutarpeen mukaisesti.
- Arvioimme tapauskohtaisesti pienten, matalan käyttöasteen sekä heikon henkilöstösaatavuuden yksiköiden jatkomahdollisuuksia. Mahdollisissa muutoksissa turvaamme alueen asukkaiden palvelut lähialueen muissa toimipisteissä.
- Lasten ja nuorten suun terveydenhuollossa saavutettavuus koulupäivän aikana on keskeinen kriteeri palveluverkosta ja liikkuvista palveluista päätettäessä.

Arvio suun terveydenhuollon palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Keskitämme sote-keskuksiin tai seudullisesti palvelut, joissa asiakkaiden palvelutarpeet vaativat erityisiä tiloja, välineitä sekä osaamista, esimerkiksi muistikeskukset, apuvälinepalvelut ja ryhmäkuntoutustilat.
- Riittävä yksikkökoko on edellytys kustannustehokkaalle tilojen varustelulle.
- Tarjoamme monialaisia palveluja isoissa yksiköissä, joissa asiakkaan tarpeisiin voidaan reagoida joustavasti. Esimerkiksi ikäneuvolassa tehokas tiimi on esimerkiksi kolme sairaanhoitajaa ja kaksi fysioterapeuttia.
- Sote-asetat täydentävät sote-keskusten palveluverkkoa rajatuilla vastaanottopalveluilla.

Toimintakykyä tukevat palvelut

- Tarjoamme apuvälinepalveluihin liittyvää neuvontaa ja perustason palveluja (yleisimmin käytettyjä apuvälineitä) helposti saavutettavina, kuten useimmissa sote-keskuksissa, sote-asetilla sekä joissakin saariston sote-pisteissä.
- Keskitämme erityisosaamista vaativaa asiantuntijuutta, joka tarvittaessa jalkautuu sote-asetille ja -pisteisiin.

Arvio toimintakykyä tukevien palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Perhekeskuspalveluja tuotetaan lähipalveluina (esim. neuvolat, oppilashuolto) kouluissa, oppilaitoksissa sekä muissa palvelupisteissä lapsille, nuorille ja perheille saavutettavina.
- Sovitamme tilankäyttöä yhteen muiden sosiaali ja terveydenhuollon palvelujen kanssa huomioiden samalla toimintayksikköjen turvallisuus ja palveluvarmuus.
- Saariston sote-pisteissä henkilöstön toimenkuva voi sisältää perhekeskuspalveluiden lisäksi muiden asiakasryhmien terveyspalveluita.
- Palvelupisteet perustuvat väestön palvelutarpeisiin ja voimme tuottaa myös jalkautuvia palveluita esimerkiksi oppilaitosten tiloissa.

Perhekeskuspalvelut

varha

Arvio perhekeskuspalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tuotamme erityispalveluja sote-keskuksissa ja väestön tarpeen mukaisesti sote-asetilla, lastensuojelulaitoksissa ja perhehoidossa.
- Erityispalvelut jalkautuvat myös sote-pisteisiin, mikäli asiakkaan tarpeet sitä edellyttävät.
- Toimipisteiden suunnittelussa huomioimme saavutettavuuden palveluintegraation tarpeet, asiakas- ja henkilöstöturvallisuuden sekä palvelujen jatkuvuuden hallinnan.

Lapsiperheiden erityispalvelut

varha

Arvio lapsiperheiden erityispalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Tuotamme palveluja sote-keskuksissa ja väestön tarpeen mukaisesti sote-asetilla tai sote-pisteissä. Täydennämme lähipalveluja laajenevilla digitaalisilla palveluilla, liikkuvilla ja kotiin vietävillä palveluilla.
- Hallittu fyysisen palveluverkon tiivistäminen ja keskittäminen sote-keskuksiin ja sote-asetille tukee moniammatillista yhteistyötä ja kustannustehokkuutta. Erityistä huomiota kiinnitämme toimitilojen kuntoon, saavutettavuuteen ja palvelun haavoittuvuuden vähentämiseen.
- Liikkuvat sosiaalipalvelut tarjoavat kasvokkain annettavia palveluja myös kiinteän toimipisteverkon ulkopuolella.

Työikäisten sosiaalipalvelut

- Keskitettyjä tai erityistä osaamista vaativia yhteisiä palvelupisteitä ovat maahanmuuttajapalvelut ja sosiaali- ja kriisipäivystys.
- Asumisyksiköiden sijoittamisessa huomioimme, että yksiköitä on eri puolilla Varsinais-Suomea. Kuulemme asiakasta palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asumisyksikön sijaintitoiveesta.

Arvio työikäisten palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Vammaiset asiakkaat saavat heidän tarpeitaan vastaavia perustason sosiaali- ja terveyspalveluita sote-keskuksissa, sote-aseilla ja sote-pisteissä lähellä heidän kotiaan ja asumispalveluitaan.
- Järjestämme päiväaikaisen toiminnan palvelut asiakkaan lähiympäristöön tai muuten saavutettavana.

Vammaispalvelut

- Vammaisten asumisyksiköt sijoittuvat eri puolille Varsinais-Suomea. Kuulemme asiakasta palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä asumisyksikön sijaintitoiveesta.
- Ympäri vuorokautisen asumispalveluiden ryhmäkotimuotoisten yksiköiden pääasiallinen tavoite on 12-15 asukaspaikkaa.
- Järjestämme vammaisten laitospalvelua keskitettynä palveluna Paimiossa ja Paraisilla heille, joiden palvelutarpeeseen ei voida vastata peruspalveluiden, asumispalveluiden tai liikkuvien palveluiden avulla.

Arvio vammaispalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet

- Ikääntyneiden palveluissa koulutetun henkilöstön saatavuus määrittää kyvyn tuottaa palveluja. Huomioimme tämän erityisesti palveluasumisyksikköjen sijoittamisessa, kiinteistön kunnon lisäksi.
- Tavoitteenamme on ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön minimikoko noin 30 asukaspaikkaa tai sitä pienempi, mikäli palvelun saavutettavuus tai muut olennaiset tekijät sitä edellyttävät.
- Suunnittelemme Varhan uudet asumispalveluyksiköt pääsääntöisesti 60 asukkaan hybridiyksiköiksi, jotka tukevat palvelun jatkuvuutta asiakkaan palvelutarpeen kasvaessa.
- Huomioimme myös omaisten roolin ja tarpeet osallistua asiakkaan palveluihin.
- Parannamme kuntouttavan päivätoiminnan saavutettavuutta ja palveluun ohjautumista.

Ikääntyneiden palvelut

- Kuntouttavat arviointiyksiköt sijaitsevat seutukunnissa ja lisäämme niiden kapasiteettia vastaamaan ikääntyneiden määrää ja arvioinnin tarpeita.
- Keskitämme kuntouttavan lyhytaikashoidon isommiksi kokonaisuuksiksi.
- Laajennamme yhteisöllistä asumista alueellisen saatavuuden turvaamiseksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Järjestämme haastavien yhteyksien takana asuville ikääntyneille palvelut tosiasiallisen palvelukyvykkyytemme mukaisesti, pyrkien turvaamaan palvelut lähialueella.
- Ympärivuorokautisen palveluasumisen pyrimme järjestämään lähellä asiakkaan toivomaa asuinympäristöä.

Arvio ikääntyneiden palvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet (I)

Perustason sairaalapalvelut

- Tarjoamme perustason akuuttihoitoa ja kuntoutuksen sairaalapalveluja sote-keskusten ja sairaaloiden sekä tarvittaessa sote-asetusten yhteydessä turvaten riittävän alueellisen kapasiteetin ja kielivähemmistöjen tarpeet.
- Huomioimme myös omaisten roolin ja tarpeet sairaala- ja saattohoidon yhteydessä.
- Sovitamme sairaalahoidon kapasiteetin väestönkehityksen mukaiseksi kooten osastoja tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin eri alueilla.
- Varmistamme vuodeosastojen hoidon ja potilasturvallisuuden omalla arkisin saatavilla olevalla lääkäriresurssilla, erikoissairaanhoidon konsultaatiomahdollisuuksilla sekä tarvittavilla diagnostiikka-, päivystys- ja terapiapalveluilla.
- Sairaalatoiminnan verkostoa tarkastellaan huomioiden palvelujen laatu, tarve, kustannustehokkuus ja alueellinen yhdenvertaisuus.
- Pyrimme luopumaan huonokuntoisista vuodeosastoista korvaavien tilojen löytyessä tai korjausten ollessa kustannustehokkaasti toteutettavissa tai kun se on palvelujen laadun, henkilöstön saatavuuden, turvallisuuden tai talouden kannalta perusteltua.

varha

Arvio perustason sairaalapalvelujen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Palveluverkon muodostamisen periaatteet (II)

- Tuotamme vaativaa somaattista ja psykiatrista erikoissairaanhoidoa ja diagnostiikkaa keskitetysti Turussa, päiväkirurgiaa ja muita tarkoituksenmukaisia erikoissairaanhoidon palveluja myös Salossa.
- Tarjoamme usein tarvittavia tarkoituksenmukaisia erikoissairaanhoidon palveluja sote-keskusten yhteydessä osana perustason ja erikoissairaanhoidon integraatiota.
- Loimaan ja Uudenkaupungin sairaalat ovat jatkossakin osa erikoissairaanhoidon palveluverkkoa, ja palvelujen laajuutta ja sisältöä arvioidaan säännöllisesti huomioiden palvelutarve, hoidon laatu, potilasturvallisuus, kustannusvaikuttavuus ja alueellinen yhdenvertaisuus.
- Aikuispsykiatrian avopalveluja tarjoamme Turussa, Salossa, Uudessakaupungissa ja Loimaalla yhteistyössä perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa
- Järjestämme päivystyspalvelut Turussa ympärivuorokautisesti, Salossa, Loimaalla ja Uudessakaupungissa tarveperusteisesti lainsäädännön mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon palvelut, diagnostiset palvelut ja päivystys

- Perustason kuvantamispalvelut järjestämme asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Keskitämme sairaalapalvelujen tuottaman kiireellisen näytteenoton sairaaloihin, sote-keskuksiin ja sote-asemille.
- Kiireetöntä näytteenottoa voimme järjestää myös niiden ulkopuolella. Ajanvarauksetonta palvelua tarjoamme mahdollisuuksien mukaan.
- Tyks Laboratoriot tarjoaa valikoiduissa sote-pisteissä näytteenottopalveluja perustason palveluna tavalla, joka täyttää diagnostiikan laatustandardit.

Arvio erikoissairaanhoidon palvelujen, diagnostisten palvelujen ja päivystyksen palveluverkkoperiaatteiden toteutumisesta	
toteutuu pääsääntöisesti	
toteutuu puutteellisesti	
Miltä osin palveluverkkosuunnitelman luonnos ei vastaa periaatteita?	
Muutosehdotus	
Vapaat kommentit	

Muut mahdolliset kommentit huomioitavaksi valmistelussa